

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: V. Š, zastoupený Mgr. Jiřím Zítkem, advokátem se sídlem Českobratrská 1403/2, Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 6. 2025, č. j. 19 Ad 40/2024-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 22. 5. 2024, č. j. X (dále jen „*prvostupňové rozhodnutí*“), zamítla žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu. Konstatovala, že částky vyplacené žalobci jako náhrada za ztrátu na výdělku v období od 22. 4. 1989 do 29. 5. 2017 nespadají do období rozhodného pro stanovení výše invalidního důchodu, který byl žalobci dříve přiznán; ode dne 30. 5. 2017 pak žalobci náleží dle § 61a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „*zákon o důchodovém pojištění*“), namísto invalidního důchodu starobní důchod, a to ve výši dosavadního invalidního důchodu. Rozhodnutím ze dne 8. 10. 2024, č. j. X, žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila prvostupňové rozhodnutí.

[2] Proti rozhodnutí o námitkách podal žalobce žalobu u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „*krajský soud*“), který ji rozsudkem ze dne 30. 6. 2025, č. j. 19 Ad 40/2024-29, zamítl jako nedůvodnou.

[3] Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu. Žalobci byl dne 15. 1. 1989 přiznán podle tehdy účinného § 29 odst. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (dále jen „*zákon o sociálním zabezpečení*“), plný invalidní důchod v důsledku pracovního úrazu ze dne 11. 2. 1988. Ode dne 22. 4. 1989 byl žalobce uznán jako částečně invalidní dle tehdy účinné právní úpravy a ode dne 1. 1. 2010 byl uznán invalidním v I.

stupni dle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Rozhodnutím ze dne 9. 6. 2017, č. j. X (dále jen „rozhodnutí z června 2017“), žalovaná podle § 61a zákona o důchodovém pojištění rozhodla, že žalobci náleží namísto invalidního důchodu pro invaliditu I. stupně starobní důchod ve výši 8 117 Kč měsíčně. Dle rozhodnutí z června 2017 dosáhl žalobce dne 30. 5. 2017 věku 65 let, a tímto dnem mu tak zanikl nárok na invalidní důchod a vznikl mu nárok na starobní důchod ve výši dosud vypláceného invalidního důchodu.

[4] Podle krajského soudu žalovaná při výpočtu výše důchodu správně nezohlednila vyplacení náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. Rozhodným obdobím pro výpočet výše invalidního důchodu bylo dle § 12 odst. 3 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení období deseti po sobě následujících kalendářních roků před rokem, ve kterém vznikl nárok na důchod, tedy v nynější věci období od roku 1979 do roku 1988. K částkám náhrady za ztrátu na výdělků vypláceným až ode dne 22. 4. 1989 tedy nebylo možné při stanovení výše invalidního důchodu přihlídnout. Rozhodnutím z června 2017 pak došlo jen k transformaci invalidního důchodu na starobní důchod dle § 61a zákona o důchodovém pojištění. Proto nebyly splněny podmínky pro žalobcem požadované zvýšení starobního důchodu.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podává žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Dle stěžovatele je kasační stížnost přijatelná, jelikož krajský soud nerespektoval závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2022, č. j. 7 Ads 132/2020-25. Dle odkazovaného rozsudku je náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti podle pracovněprávních předpisů relevantní pro posouzení výše nároku na důchod. Krajský soud porušil princip právní jistoty a rovnosti účastníků řízení, přičemž napadený rozsudek má dopad nejen na stěžovatele, ale i na další osoby v obdobném postavení.

[7] Stěžovatel namítá, že žalovaná ani krajský soud nezohlednily, že náhrada za ztrátu na výdělků byla stěžovateli poskytována výhradně podle pracovněprávních předpisů. Jedná se tedy o náhradu, která má přímý vliv na výši důchodu, a to v souladu s vyhláškou č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, a § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění. Nadto, žalovaná shledala, že náhrada za ztrátu na výdělků nemůže být zohledněna při výpočtu invalidního důchodu přiznaného ode dne 15. 1. 1989, nicméně stěžovatel se domáhal zvýšení starobního důchodu. Žalovaná tedy rozhodla o jiném nároku, než jakého se stěžovatel domáhal, a krajský soud tento nesprávný postup aproboval.

[8] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti rekapituluje dosavadní vývoj věci a odkazuje na § 61a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, dle kterého po transformaci invalidního důchodu na důchod starobní náleží starobní důchod ve výši, v jaké náležel dosavadní invalidní důchod. Transformací dle § 61a zákona o důchodovém pojištění došlo *de facto* pouze ke změně označení důchodové dávky, kterou stěžovatel pobíral do 65 let věku. Tím, že nebyl proveden přepočtení starobního důchodu, nemohlo být ani stanoveno rozhodné období, v němž by mohly být zohledněny částky náhrady za ztrátu na výdělků. Žalovaná tak navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

pokračování

[9] V replice k vyjádření žalované žalobce opakuje svoji kasační argumentaci a dodává, že se lze domáhat zvýšení starobního důchodu i přesto, že se jedná o transformovaný invalidní důchod. Pokud by žalovaná k částkám náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nepřihlížela, popřela by smysl takové náhrady.

[10] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musel posoudit otázku její přijatelnosti. Přijatelnost je obecně dána v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále přijatelnost zakládá rovněž zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (blíže viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 – 28, č. 4219/2021 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Ani jednu z těchto situací Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci neshledal. Jde proto o nepřijatelnou kasační stížnost. Pro úplnost lze dodat, že uvedená judikaturně ustálená kritéria přijatelnosti kasační stížnosti, vycházející z citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, jsou použitelná i po novele § 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu zdejší soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz výše rovněž odkazované usnesení č. j. 9 As 83/2021 – 28).

[11] Stěžovatel tvrdí, že je kasační stížnost přijatelná proto, že se napadený rozsudek odchyluje od judikatury Nejvyššího správního soudu, a to konkrétně od rozsudku ze dne 26. 1. 2022, č. j. 7 Ads 132/2020-25. Stěžovateli lze přisvědčit v tom, že důvodem přijatelnosti kasační stížnosti by mohlo být také nerespektování ustálené a jasné judikatury, pokud hrozí, že k tomuto nerespektování bude docházet i v budoucnu. Odkazovaný rozsudek č. j. 7 Ads 132/2020-25 se však zabýval odlišnou situací. Tehdejší žalobce podal žádost o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku dle § 31 zákona o důchodovém pojištění a mezi účastníky bylo sporné, zda žalobce prokázal, že mu byla vyplácena náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti podle pracovněprávních předpisů. Nejvyšší správní soud se tak s ohledem na tehdejší předmět sporu zabýval tím, jakými důkazními prostředky lze prokázat pojistně relevantní skutečnosti. Oproti tomu v nynějším řízení žalovaná ani krajský soud nezpochybnil, že stěžovateli byla poskytována náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti podle pracovněprávních předpisů. Shledaly však, že částky hrazené jako tato náhrada ode dne 22. 4. 1989 nemohly být zohledněny při výpočtu výše invalidního důchodu, jelikož nespádaly do rozhodného období, ani při transformaci invalidního důchodu na důchod starobní, neboť v takovém případě nedochází k přepočtu výše důchodu – v souladu s § 61a odst. 2 větou první zákona o důchodovém pojištění starobní důchod náleží ve výši, v jaké náležel dosavadní invalidní důchod.

[12] Napadený rozsudek tedy není s rozsudkem č. j. 7 Ads 132/2020-25 v rozporu, a Nejvyšší správní soud v souvislosti s tímto tvrzením přijatelnost kasační stížnosti neshledal.

[13] Nejvyšší správní soud se povahou starobního důchodu dle § 61a zákona o důchodovém pojištění ve své judikatuře již zabýval. V rozsudku ze dne 28. 5. 2014, č. j. 3 Ads 57/2013-15, uvedl, že „[n]ovelizací zákona o důchodovém pojištění provedenou

čl. I bod 75 zákona č. 306/2008 Sb. byl zaveden věkový limit 65 let pro přiznání a pobírání invalidního důchodu (§ 61a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). Podle tohoto ustanovení současně se zánikem nároku na invalidní důchod vzniká nárok na transformovaný starobní důchod, a to bez ohledu na to, zda jsou podmínky pro přiznání starobního důchodu splněny. **Nejvyšší správní soud zde zdůrazňuje, že se nejedná o řádný starobní důchod, který je pojištěnci přiznán na základě § 29 zákona o důchodovém pojištění.** [...] Ustanovení § 61a odst. 3 zákona o důchodovém pojištění pak umožňuje přiznání řádného starobního důchodu za situace, kdy poživatel transformovaného starobního důchodu naplňuje podmínky § 29 odst. 1, 2 nebo 3 tohoto zákona“ (zvýraznění nyní doplněno - pozn. NSS).

[14] V rozsudku ze dne 8. 2. 2018, č. j. 1 Ads 358/2017-53, Nejvyšší správní soud konstatoval, že v případě přeměny invalidního důchodu na důchod starobní dle § 61a zákona o důchodovém pojištění se jedná o formální rozhodnutí, ve kterém nejsou znovu posuzována kritéria pro přiznání invalidního důchodu. **Není tedy možné, aby žalovaná v rámci tohoto rozhodnutí výši důchodu jakkoliv změnila.**

[15] Nad rámec nutného Nejvyšší správní soud dodává, že stěžovatel může požádat o přiznání řádného starobního důchodu podle § 29 zákona o důchodovém pojištění, a v tomto řízení, v němž příslušný správní orgán posuzuje splnění podmínek pro přiznání starobního důchodu a stanoví jeho výši, se může domáhat zohlednění jím zmiňovaných dob pojištění.

[16] Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by krajský soud zatížil řízení vadou mající dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, neboť postupoval v souladu s výše citovanou judikaturou zdejšího soudu. Současně stěžovatel nepředestřel žádnou právní otázku, jež by mohla mít obecný dopad na rozhodovací činnost krajských soudů a k níž by se měl Nejvyšší správní soud vyslovit za účelem sjednocování judikatury. Takovou otázku soud nedovodil ani z obsahu napadeného rozsudku či ze soudního a správního spisu.

[17] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal žádný důvod přijatelnosti kasační stížnosti, a proto ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[18] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (viz usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 – 33, část III. 4.; č. 4170/2021 Sb. NSS).

[19] Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované není možné náhradu nákladů řízení přiznat s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. prosince 2025

pokračování

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu